

גליון מ"ג

פרשת יתרו
תשפ"ב

שבוע "קבלת התורה" - מהו החלק הכי חשוב ומוכרח בתורה!?

מ"ה למעשה התחזקות בעבודת ה'...

לע"פ מ"ה רבינו אבן מירון
ג' הרעיון אסון קרליון, וכל מתי ישראל

לומד התורה, כי אם אינו יודע מה לעשות, מה תועיל לו היראה, כדאינתא שם במשנה אם אין תורה אין יראה, רצה לומר אין יראתו כלום, הגם שבדאי יותר טוב כאשר יהיה אדם ירא שמים אף שהוא עם הארץ, יותר ויותר טוב מלמדו ואין לו יראה, כמו שכתוב (משלי י"ט א) טוב איש רש הולך בתומו מעקש שפתי, רצה לומר טוב רש בתורה והולך בתומו, מלומד תורה בלא יראה שנקרא תורתו רק עקשות פה. **וכן פסק ה"משנה ברורה" (סימן א' ס"ק י"ב) "וצריך האדם לקבוע לו עת ללמוד ספרי מוסר בכל יום ויום אם מטע ואם הרבה כי הגדול מחבירו יצרו גדול הימנו. ותכלין היצה"ר הוא תוכחת מאמרי חז"ל".**

ה'משגיח' הגה"צ ר' דב יפה צדוק"ל, היה מתעניין אצל אברכי ובחורי הישיבה, "מה לומדים במוסר"? ? ? משל לראש ישיבה שמתעניין אצל בחור, באיזה סוגיא אוהדים, כי ברור לו שבחור בישיבה אוהז באמצע סוגיא, כך היה פשוט למשגיח, וכך רצה להנחיל, שאברך צריך לאחוז בסוגיא מוסרית.

"כאשר אחד מבני החבורה אינו לומד תורה, יש לנו בקורת עליו: הוא לא לומד מנרא! הוא לא לומד הלכה! איך אפשר להיות יהודי בלי ללמוד תורה!?"

אך כאשר האדם אינו לומד מוסר, אין מתיחסים לזה בחומרא כלל, וזו טעות! אדם שאינו לומד מוסר, **חסר לו דבר עיקרי במהותו.**"

[נגיש בחור בגיל השדכים לרבינו ה'משגיח' ר' דב יפה צ"ל וביקש ברכה, שאלו המשגיח: אתה לומד מוסר? ענה לו הבחור, לא. שאלו המשגיח: אם כן, מהיכן יהיה לך סייעתא דשמיא? ? ?]

למה יש חיוב כל כך ללמוד מוסר? אני אברך טוב, משתדל לא לריב עם אף אחד, לא עובר עבירות, בקי בכל המשנ"ב, למה אני חייב ללמוד מוסר? התשובה המלאה לדבר זה היא ארוכה ורחבה, ונגסה לענות עליה בשורות קצרות.

טבע האדם הוא "ועירי פרא אדם יולד" (איוב י"א). אנונה - כל אחד ואחד יש לו טבע הגופני, ודצח קטן, גנב קטן, ועוד ועוד תאוות שפיליות...

מה משנה את זה? מה משנה את תת המודע שלנו? הופך את הפנימיות שלנו לטובה יותר? מגן עליו בזמני משבר וחולשות?

לימוד המוסר! כמו שלומדים מוסר!
אם לומדים מוסר כמו שצריך, בהתפעלות, בהתבוננות, בשפתיים דולקות [ולא הכוונה בקולי קולות, אלא ברגש אמיתי שמדבר אליך] חוזרים על הדברים הידועים שוב ושוב, אז **ננסים הדברים לתת המודע, כך שגם בעת נסיון וחולשות האדם לא נופל בניסיון.**

כדאי מאוד ללמוד את ההקדמה של הרמח"ל ל'מסילת ישרים', וברוך ה' שיזכה את העולם באור גדול, ספר מסילת ישרים עם ביאורו הנפלא של הגה"צ ר' דן סגל שליט"א, ממש מאיר כל מילה באור יקרות, ומדגיש נקודות חשובות ויסודיות...

בין השאר הוא מסביר שלימוד המוסר וחזרה על דברים ידועים, הופך מושגים שהם בגדר 'ידעה בכה', ל'עשייה בפועל', ואתן דוגמא קטנה; בשבוע שעבר כתבתי מאמר שהתפרסם כאן בעלון על "שירת הים", ולצער, למחרת 'שירת הים' שלי נאמרה באותה יבשות כמו לפני כתיבת המאמר, אחר התפילה כשהתבוננתי בזה; הבנתי שזה ההבדל בין ידעה בכה, ל'ידעה בפועל'. ידעתי ששירת הים זה דבר גדול ועצום וכו', אבל זה היה רק בידעיה, זה לא נכנס בעצמות, רק אחרי שחוזרים ומשנים את הדבר שוב ושוב האדם משתנה...

הכרח נוסף ללמוד מוסר הוא עניין השלימות. וכמו שהמסילת ישרים כותב בהקדמתו "וכיון שכבר התאמת אצל כל חכם צורך תמימות העבודה וחובת טהרתה ונקיונה שזולת אלה אינה נרצית ודאי כלל", וכותב ע"ז ר' דן: "שהרי עיקר גדול בעבודת השם, זה ה'שלמות' טהרת העבודה ונקיונה. שהרי צריך לבוא עם העבודה הזו לפני מלכו של עולם, ופשוט ששם צריך לבוא עם 'שלמות' ואם כן, אף שלכל יהודי יש אמנם שייכות עם עניני העבודה, אבל אין אדם, שניתן להגיד עליו שעבודתו טהורה ונקיה, **אלא נמאסת ומתועבת**", זה לשון חריפה של ה'מסילת ישרים' שאם אין תמימות בעבודה, וחסר בטהרתה ונקיונה, אין העבודה רצויה בשמים, אלא היא נמאסת ומתועבת. [א"ה: לשון זו חריפה מאד, והכוונה רק לעבודה שבכוון של האדם, ואין הקב"ה בא בטוהר עם בריותיו].

ה'משגיח' הגה"צ ר' יחזקאל לוינשטיין זיע"א היה אומר בשם ה'סבא מקלם': לולי, על מה שלא עובדים - אין! אדם לא נולד בטבעו ירא שמים ובעל מעלות, אלא את כל המידות עליו לרכוש בעמל וביגיעה.

שאלו את מרן ה"הגרי" אדלשטיין שליט"א: איך יהיה לבחור טעם במוסר? השיב רבינו: "הרי מה הסיבה שאין לו טעם במוסר, כי הוא חושב שהוא מושלם. זה בעיה גדולה מאוד, אדם שהוא חושב שהוא מושלם. שאין לו שום חסרונות, צריך מישוה שסיביר לו ויראה לו שיש לו חסרונות. מישוה שמכיר אותו ויראה לו את החסרונות שלו. הוא חושב שאין לו חסרונות, שאין לו שום חטא והוא בטוח שהוא צדיק ואם מישוהו יראה לו חסרונותיו הוא ילמד מוסר."

השבוע אני יכתוב על נושא שהוא לא כל כך פופולארי, אבל הוא חיוב גמור, ונקווה שיהיה לתועלת גם עבור מי שמכיר בחשיבות דבר זה, וגם למי שעדיין לא טעם מאור גדול זה.

"לימוד המוסר".
ראשית דבר, צריך להדגיש, שיש **חובה גמורה** ללמוד מוסר, וכמו שיובא להלן - והוא מדינה דגמ' ונפסק ב'משנה ברורה'. ומי שרוצה לקבל את התורה, במעמד הר סיני של תשפ"ב, ולא מתכוון ללמוד מוסר, ח"ו הרי חסר לו חלק מרכזי ומוכרח בקבלת התורה. וכפי שיובא להלן.

אבל צריך לדעת שחובה גמורה ללמוד מוסר **בצורה שמרגיש שמתחבר ומרגיש תועלת**. ואל יאמר האדם אני לא מתחבר ולא מרגיש תועלת, דכמו שבלימוד התורה אדם מחפש דרכים ותחבולות ללמוד לפי טבעו וכוחותיו בצורה שאוהב, כך חובה גמורה ללמוד מוסר בצורה שאוהב.

הגמ' אומרת (ויטא ע"ב): אמר רבי שמאלא בר נחמני אמר רבי יונתן: מאי דכתיב למה זה מחיר ביד כסיל לקנות חכמה ולב אין - או למה לשונאיהן של תלמידי חכמים שעוסקין בתורה, ואין בהן יראת שמים. מכריז רבי ינאי: חבל על דלית ליה דרתא, ותרעא לדרותיה עביד. [חבל על מי שאין לו דירה, ועושה רק שער בלי דירה] אמר להו רבא לרבנן: במטותא מיניכו, לא תירתון תרתי גיהנם. [בבקשה מכם, תלמוד מוסר, כדי שלא תירשו שני גיהנום].

[במאמר המוסגר: הגדרה מאד מאד חריפה של ר' ינאי, שהלימוד תורה הוא רק שער לדירה, והדירה עצמה זה יראת ה', המגיעה על ידי לימוד המוסר].

וב"חיי אדם" (פלא קמא) כתב דברי כיבושין ופסק הלכה: **"והאיש השונא תוכחות, רחוק מאוד מתשובה**, כמו שכתוב (משלי י"ד) ועוזב תוכחת מתעה. ונאמר (שם י"ב א) אוהב מוסר דעתו אוהב דעת ושוטא תוכחת בער. ונאמר (שם ט"ו) מוסר רע לעוזב אורת, שונא תוכחת ימות. ונאמר (שם י"א) אוון שומעת תוכחת חיים, בקרב חכמים תלין. ונאמר (שם י"ב) לא יאהב לך הוכח לו, אל חכמים אל ילך. **ורואי לאדם שירגיל את עצמו בכל ימי השנה שתהיה רגיל בפיו בכל שעה תפלה שהתפלל דוד המלך עליו השלום (תהלים פ"א), הורני ה' דרכך, הדריכני באמתך, יחד לבבי ליראה את שמך, וטהר רעיוני ולבי לעבודתך**, וכיוצא באלו פסוקי יראה, מובטח לו שינצל מכל חטא.

ממשקי ה"חיי אדם": ופשיטא שהוא חוב גמור על כל אדם **שילמוד בכל יום בספרי היראה אם מטע ואם הרבה**, שהוא יותר חייב מכל לימודיו. ואפילו אם יתבטל על ידי זה מלימוד פרק משיניות או שאר לימוד, כי מה ג' אלקין מבקש ממך כי אם ליראה אותו. וכדאינתא במשנה (אבות ג' י"ד) אם אין יראה אין תורה, כי מה תועיל לו התורה אם אין דעתו לקיים. ואמנם לא תספיק לו היראה לבד אם אינו

גל האומיקרון
בשבוע שעבר נדבקתי ג"כ בנגיף הקורונה, כמו כל עמך בית ישראל. (וכבר אמרו: אין מי שלא נדבק, יש מי שלא נדבק). במחשבה ראשונה אמרתי לעצמי, "אין מה לעשות - כולם נדבקים, אפילו מרן ר' גרשון אדלשטיין נדבק, גם אני נדבקתי!".
ובמחשבה נוספת, אמרתי לעצמי: **"כופר שכמותך!!!"** - בראש השנה נגזר על כל איש ואיש, מי ידבק, ומתי ידבק, וכיצד תעבור עליו מחלתו, [וגם מי לא ידבק], ואתה תולה את זה בגל האומיקרון???

וה' יצאנו להתחזק באמונת אומן טהורה לכבוד השי"ת, ולהנצל ממוחשבות פיגול בזמנים כאלו שהבלבול שולט, ולדעת שהקב"ה עשה עושה ויעשה לכל המעשים, ואין שום מקרה בעולם.
לאידך גיסא: ראיתי אברך יקר וחשוב על מסיכה, שאלתי אותו, מה קרה? הוא ענה לי יסוד גדול, אם היה לי חתונה או עסק, הרי גם הייתי נשמר, בכדי שלא להפסיד כסף או את החתונה, ביום יומיים שהייתי לא חש בטוב. לי חשוב כל יום של לימוד תורה - לא פחות מחתונה או עסק, ולכן אני מוכן לסבול עם מסיכה...

ר' אמונת של הלכה הרב דוד מטיאס
דלבר בין הנטילה לאכילה
שאלה: הנוטל ידיו לטיבולו במשקה, האם צריך ליהרר שלא להפסיק בדיבור בין הנטילה לאכילה?
תשובה: יש מי שכתב שלמנהגנו שאין מברכים על הנטילה מותר להפסיק בדיבור, ויש שכתבו דיש ליהרר גם למנהגנו.

מקורות: עיין פרי מגדים (ס"ק ס"ה ס"א) דמשמע מדבריו דאין צריך ליהרר מלדבר בין הנטילה לאכילה דדוקא בנטילת ידים לשת ליזהר שלא להשיח בין הנטילה לאכילה מאחר וביקר על הנטילה, אבל בטיבולו במשקה שאינו מברך על הנטילה אין קפידא עיי"ש, וכן דעת הגר"מ שטרנבוך שליט"א שמתור להפסיק בדיבור בין הנטילה לאכילה [קובין מה טובו אהליך ח"י עמ' קצ"ו]. מיהו משמיה דהגרש"ז אויערבאך צ"ל מנו דאין להשיח בין הנטילה לאכילה כי ההפסק אינו אסור רק בין הנטילה לאכילה אלא בין נטילה סתם לאכילה (הליכות שלמה פסח עמ' רג), וכן מובא בשם הגר"ש אלישיב צ"ל שאין להפסיק בדיבור בין הנטילה לאכילה (אשרי האיש פל"א), וכן השיב הגר"ח קנייבסקי שליט"א שלא ידבר בין הנטילה לאכילה (קוב' ערות אליעזר על ברכות פ"ט).

פרי שרצהוהו כרי לנקותו
שאלה: פרי שרצהוהו במים כדי לנקותו ועדיין נשאר עליו מעט לחות, האם דינו כדבר שטיבולו במשקה?
תשובה: אם נשאר עליו לחות בשיעור של טופח על מנת להטפח דינו כדבר שטיבולו במשקה.

מקורות: עיין שו"ת הרדב"ז (ח"ד סי' ע"ח) שנפלה מחלוקת בין הרבנים מה נקרא טיבולו במשקה, דיש מי שאמר דדוקא מאכל שמטבילין אותו בשעת אכילתו מקיי טיבולו במשקה אבל אם היה על האוכל משקה כיון שאינו מטביל בו לא נקרא דבר שטיבולו במשקה, ויש מי שאמר שגם זה בכלל, ומסיק הרדב"ז דאין חילוק בין אם מטביל האוכל במשקה בשעת אכילה או שהיה עליו משקה מתחילה הכל צריך נטילה עיי"ש, וכן כתב הברכי יוסף (שיריז בריכה ס"ק א') דכל שיש עליו משקה טופח ע"מ להטפח בעי נטילה עיי"ש. ואם כן הוא הדין לפרי שרצהוהו ונשאר עליו משקה טופח ע"מ להטפח דינו כדבר שטיבולו במשקה. אלא שעיניו הן מקום לומר ולא הצריכו נטילה אלא היכא שיש לו עניין במשקה, אבל היכא שאין לו שום עניין במשקה [כגון הכא בפרי שרצהוהו] אפשר דאין זה בכלל דבר שטיבולו במשקה, אלא שמדברי הברכי יוסף מבורא להדיא שגם ירק שרצהוהו להעביר הלכלוך הוי בכלל טיבולו במשקה, וכן מבורא ב"שנ"ב (ס"ק ב') עיי"ש [וגרר משקה טופח ע"מ להטפח היינו שאם מניח ידו על הפרי תעלה בה לחות שאם ניח א"כ ידו על דבר אחר גם הוא יקבל ממנה לחות עיין קצות השולחן סי' ל"ו].

